

та розвиток політичного аспекту відносин не можливий без врахування і забезпечення спільних інтересів в економічній сфері, про що свідчать такі приклади, як питання про газопровід та ін.

2. Основними проблемами залишались невизначеність національних інтересів України, нерішучість і непослідовність вирішенні найболючіших проблем України: корумпованості влади, забезпечення свободи слова та ін.

Література:

1. В.С. Будкін, З.О. Петренко. Співробітництво прикордонних регіонів України і Польщі: сучасний стан та можливі перспективи. Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. Зб. Наук. пр./ Т. Зарецька (заг. ред.); Центр українсько-польських студій – К.: 2002, 238 с.

2. Павленко Сучасний стан українсько-польських взаємин та перспектива співпраці РП і України в контексті майбутнього членства Польщі в ЄС. Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. Зб. Наук. пр./ Т. Зарецька (заг. ред.); Центр українсько-польських студій – К.: 2002, 238 с.

3. М. Пашков, В. Чалий Міжнародний імідж України: погляд із Польщі // Національна безпека і оборона – 2000 - №3

4. С. Стоєцький Позиція Польщі в питанні будівництва газопроводу в обхід України (лютий 2000-червень 2001р.). Україна і Польща – стратегічне партнерство. Історія. Сьогодення. Майбутнє. Зб. Наук. пр./ Т. Зарецька (заг. ред.); Центр українсько-польських студій – К.: 2002, 238 с.

*Жук М.В. – канд. філос. н.
(Суми, СумДУ)*

УКРАЇНСЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ ПІСЛЯ «ПОМАРАНЧОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ».

1. Сучасний етап розвитку України однозначно неможливо зрозуміти без феномену «помаранчевої революції». Вона реально перетворила населення на фактор політичних дій і змінила форму взаємодії влади і населення. На сьогодні від влади очікують не тільки реальної програми дій і результатів, але і аналізу рівня успішності дій.

Дуже цікавим напрямком вивчення українських реалій після «помаранчевої революції» є практична адаптація суспільної, громадянської свідомості до таких стратегічних пріоритетів як *Євроінтеграція та розбудова громадянського суспільства* через реальні кроки, проекти, досягнення, а не через декларації. Особливо потрібно підкреслити формування свідомості на рівні готовності практично реалізовувати це в своєму повсякденному житті.

Від цього сьогодні залежить не тільки наше бажання жити в Європі, а і бажання європейців побачити запровадження стандартів європейського стилю життя в Україні.

Саме тому вивчення змін, що відбулися та відбуваються в громадській свідомості і особливо на регіональному рівні допоможе реально зрозуміти реальні та латентні процеси, що притаманні сучасному українському розвитку.

Саме цими причинами визначається тематика статті та виступу на конференції. Бо в фокусі суспільної, громадянської свідомості на регіональному рівні відображається і очікування змін, і результативність дій нової команди, і готовність до збільшення кредиту довіри до республіканської та регіональної влади, політичних сил, що входять до владної команди, і рейтинг та перспективність опозиції (як учорашньої еліти так інших політичних сил, і особливо латентних, які можуть вийти на політичну арену також бурхливо, як партія «зелених» на парламентських виборах 1998 року).

2. Аналізу потребують фактори та ризики формування громадської свідомості на республіканському та регіональному рівнях особливо в інтервалі між «помаранчевою революцією» листопада 2005 р та парламентськими виборами березня 2006 р. Ось деякі цих з факторів:

- традиції громадських дій по захисту інтересів громад, саме на базі таких рухів народилась і «помаранчева» революція, готовність громад захищати свої інтереси практичними діями. Але в більшості це рухи спротиву рішенням, або діям влади. Сумський регіон має дуже цікавий досвід реальних соціальних дій квітня-серпня 2004 р. – студентського руху спротиву рішенню уряду про об'єднання трьох університетів м. Суми на авторитарних засадах. Але це перший крок формування громадянського суспільства. Другий – перетворення влади та громади в партнерів, об'єднання громади навколо розробки та реалізації програми солідарних дій з новою владою. Бо майбутнє України саме в єднанні зусиль для завершення здійснення швидких кроків по розбудові громадянського суспільства та дійсної (а не декларованої демократії), цивілізованого ринку з формуванням соціальної держави (а не протекціоністської економіки);

- спроможність нової влади на регіональному рівні запропонувати програми реальних змін, здійснити систему трансформаційних інновацій. Перш за все це стосується тих районних центрів, які реально увійшли в зону депресивного розвитку. Фактично тут відбулось різке скорочення можливостей для самореалізації їх населення, особливо молоді, що відобразилось в трудовій міграції населення, падінні рівня життя, зростанні кримінальної активності, наркоманії, алкоголізму. Ця проблема не була створена новою владою, але від спроможності запропонувати реальні рі-

шення і досягти певних змін на краще залежить і рейтинг місцевої влади, і рейтинг республіканського керівництва і кредит довіри громади до темпів здійснення інновацій;

- процес прискореного консолідування політичних сил напередодні парламентських виборів. В Україні вперше вибори повністю пройдуть за пропорційною системою. Тому в інформаційному просторі буде колосальна боротьба за кожний голос і вона може відбуватись не в формі конкуренції програм і моделей розвитку на термін перебування у владі (до цього ні політичні гравці, ні населення ще не звикли), а в протистоянні гасел, критики, звинувачень, фальсифікацій та міфів. І якщо нова влада не забезпечить мінімальну кількість результатів і змін, то може виникнути ситуація, що частина електорату переорієнтується на нові латентні та центристські сили;

- інтеграція інформаційного простору України та регіонів до глобального інформаційного простору. До речі, під час подій студентського руху спротиву, коли їх заарештували під час мирного походу на Київ мабуть великою мірою поступки влади були в залежності від того, що на сайті CNN тієї ж доби було декілька разів надано інформацію про ці події, бо ті хто їх арештовував перш за все хотіли інформаційної локалізації дій студентів, а вийшло навпаки.

Крім факторів, слід виділити і *ризик* формування громадянської свідомості в регіонах:

- кредит довіри населення до помаранчевої команди є більш зоною емоційних очікувань, ніж аналітичних аргументів та практичних програм модернізацій. І якщо він не доповниться розумінням причин реальних проблем та темпів їх вирішення, оптимальності можливих результатів, то може створитись феномен громадських розчарувань і відходу мас від активної політики. Владі потрібно навчитись реалізовувати свої стратегії в чітко визначені терміни, в яких на сьогодні дуже велику роль будуть відігравати короткотермінові проекти, що дають реальні зміни;

- негативний вплив конфліктів, некомпетентних дій, зигзагоподібність окремих пріоритетів, що декларувались на майдані (наприклад – реприватизація, покарання за фальшування виборів, тиск на виборців), розкол керманців і перехід їх до опозиції один одному;

- загроза перетворення цілей «помаранчевої революції» із лозунгових стереотипів на штампи. Дуже часте апелювання до «цінностей майдану» і взагалі «майдану» як феномену може сприяти втраті змісту цих термінів (особливо із врахуванням відсутності їх чіткого програмного забезпечення, яке може бути перетворено в реальні дії та результати).

3. Саме тому дуже важливим є реальне вивчення громадської думки, реалізація моніторингових проектів. Ось деякі результати соціологічного опитування студентів СумДУ з проблем Євроінтеграції (квітень 2005 р.).

Пріоритетність Євроінтеграції та трансатлантичної інтеграції підтримує 65% опитаних. Та слід враховувати, що 21% опитаних вбачає пріоритетом партнерство з Росією та країнами СНД при наявності курсу на євроінтеграцію, а в цілому важливість російського фактору зовнішньої політики України виділяють 57% опитаних. Лише 5% не визначились з цим питанням. Лише 21% вважає вступ до НАТО є обов'язковим елементом Євроінтеграції, 48% - ні. При цьому тільки 12% володіє інформацією про Єврораду і НАТО, 63% - не володіють, 7% не може визначитись. Але 72% хотіли б знати більше.

Виявилась і ще одна закономірність. Очікуванні результати від нового курсу найбільш чітко виявились на рівні держави, а не регіону. Ось деякі з показників, за якими надали перевагу в розумінні перспектив євроінтеграційного курсу: демократизацію суспільства, захист прав і свобод людини та дитини 57%; розбудова сучасної високотехнологічної та високоприбуткової економіки 48%; публічність влади, її відповідальність та його соціальної захищеності 34%; можливість реально вивчати та використовувати досвід європейських країн 32%; розширення можливостей стажувань та навчання в державах Євроради 32%; ліквідація тіньової та кланової економіки 28%; новий імпульс для розвитку регіонів 21%.

Але при цьому ось відповіді за такими важливими позиціями: партійна конкуренція є змаганням практичних моделей розвитку держави, регіону, міста (реалізуються за термін перебування у владі) 9%; формування громад, третього сектору (громадських ініціатив) 8%.

Майже 60% опитаних визначили потребу створення університетського центру Євроінтеграції і майже 30% вказало на готовність приймати участь в його роботі.

*Загряжский И.В.
(Сумы, СумГУ)*

НАУКА, РЕЛИГИЯ И ПРАКТИЧЕСКАЯ СИЛА ЗНАНИЯ

Несмотря на всю либерализацию современной жизни, противостояние науки и религии остаётся если и не самым острым, то весьма болезненным противоречием западной культуры. С другой стороны, определённое сходство механизмов становления религиозного и научного знания открывает новые пути понимания механизмов самоорганизации человеческой деятельности.

Современное западное представление о науке исторически выработывалось в ситуации острого конфликта науки и религии. Результатом этого является слишком узкое понимание науки, связывающее её исключительно с интеллектуальной деятельностью и абсолютизирующее рациональный аспект в истории науки. С другой стороны, гиперкритицизм